

VIBORG STIFTSRÅD

EN DEL AF FOLKEKIRKEN

Akt nr. 1268387
HES/MENI

Sognepræst Bjarke Møller Sørensen
Stiftsrådsmedlem Jens Carl Frederik Pedersen
Stiftsrådsmedlem Erling Vingborg
Stiftsrådsmedlem Arne Bach
Domprovst Thomas Frank
Provst Ole Rasmussen
Projektkoordinator Jonatan Haslund-Gjerrild, Grøn Kirke
Kommunikationskoordinator Henrik Helms
Stiftskontorchef Bodil Abildgaard

REFERAT fra møde, afholdt den 10. februar 2021 i Arbejdsgruppen til arbejdet med grøn omstilling / bæredygtighed / klimaplan for Viborg Stift

I mødet deltog: Biskop Henrik Stubbjær, Thomas Frank, Jens Pedersen, Erling Vingborg, Ole Rasmussen, Arne Bach, Bjarke Møller Sørensen, Henrik Helms, Jonatan Haslund-Gjerrild – under punkt 2 og Bodil Abildgaard

Punkt	DAGSORDEN	REFERAT
1.	Godkendelse af dagsorden	Godkendt Skyld og skam i forhold til den grønne dagsorden – tages på næste gang
2.	Input fra Grøn Kirke v/projektkoordinator Jonatan Haslund-Gjerrild	
	Projekt Grøn Kirkegård, med mulighed for at afholde et graverkursus i Viborgstift Vi har fået støtte fra den folkekirkelige udviklingsfond til at udvikle en tjekliste om bæredygtighed på kirkegården og afholde kurser herom. Dette kunne være en oplagt mulighed for Viborg Stift.	De har to projekter, de har fået midler til fra Udviklingsfonden. Det første er grøn kirkegård. De arbejder med tjekliste og kurser. De vil gerne lave kursus i Viborg til graverne. De vil gerne have, at vi finder en relevant kirkegård og skaber kontakten til graverne. Tjeklisten: Den, der er nu, er rettet mod kirker. De vil gerne udvikle en til kirkegårde. Hvilken kirkegård der skal vælges tages med til provsterne, så de kan komme med input. Thomas foreslår en land- og bykirkegård. Stiftet melder tilbage. Jonatan sender kursusbeskrivelse
	Erfaringer med installering af LED og finansieringsløsninger.	Grøn kirke arbejder på information om LED-belysning – fordele og ulemper og med lånemuligheder mv.

		<p>Tovholder til projekt som i Faurskov provsti? Ole: Hvad batter noget i Faurskov? Kan vi bruge det? Thomas tror, at udgiften kan lægges lokalt i provstierne i 2022. Skal vi have et møde med forfatteren til Faurskov provstirapport? Han inviteres til næste møde. Stiftsrådet underrettes om, at der arbejdes med budgettet.</p>
9.	<p>Gennemgang af de to sidste slides fra oplægget fra projektleder Anne-Mette Sørensen Langvad, PlanEnergi - og hvordan kan man finde tallene hertil? <i>De to slides vedlægges som bilag 3</i></p>	<p>Udsættes til næste møde</p>
10.	<p>Har vi tallene fra 2010 på energien? Kan de findes – hvad siger menighedsrådsrepræsentanterne?</p>	<p>Jens oplyste, at der i Skive Salling provstier bruges ca. 4 millioner til energi. Kan der arbejdes hermed? Kan de små kirker lukkes om vinteren?</p>
11.	<p>Fra FUV, klimarapport fra Favrskov Provsti <i>Klimarapporten vedlægges som bilag 4</i></p>	<p>Skal vi have et møde med forfatteren til Faurskov provstirapport? Energitjenesten inviteres til næste møde.</p>
12.	<p>Drøftelse af menighedsrådenes jordtilliggender. Skal vi have oplyst om indtægter og udgifter? <i>Oversigt over tilbagemeldinger fra alle provstier vedlægges som bilag 5</i></p>	<p>Afventer næste møde, hvor forholdene forhåbentlig uddybes. Et udredningsarbejde kan foregå i et mindre udvalg. Dette tages på dagsordenen til næste møde. Der kan evt. peges på nogle uden for dette udvalg. Jonatan vil sende med kontakter fra Roskilde Stift. Støtteordninger: Seges kan måske hjælpe her. Ole påpegede, at en ændret holdning også påvirker æstetikken.</p>
13.	<p>Henvendelse fra KlimaEnergi A/S, der er en af Danmarks største og mest solide leverandører af alle former for solenergi projekter og har installeret ca. 5000 anlæg i Danmark. <i>Vedlægges som bilag 6</i></p>	<p>Hvis vi skal arbejde videre, kan de spørges til priser mv</p>
14.	<p>Henvendelse fra glarmester Bjarne Pedersen, Alscan med orientering om forsatsvinduer til kirker.</p>	<p>Hvis vi skal arbejde videre, kan de spørges til priser mv. Der skal ikke termovinduer i en middelalderkirke.</p>

	<i>Vedlægges som bilag 7</i>	<p>Thomas vil i denne forbindelse gerne sammenkoble med tilbagebetalingstid. Forsatsruder er nok ikke så nødvendige. Arne ser gerne, at der kommer viden frem. De har haft problemer i forhold til glasmosaikker.</p> <p>Jens oplyste, at forsatsvinduer kan spare store penge og reducere CO2 også. Bjarke henviste til CO2 regnskabet på den lange bane. Er der beregninger på LED i forhold til den nuværende belysning?</p> <p>Thomas henviste til, at det er begge dele – både CO2 og økonomisk besparelse. Henrik forstod, at glarmesteren lavede ruder, der æstetisk set ligner de gamle. Kan der være en standardsagsbehandling?</p>
15.	<p>Henvendelse fra Mikael Sarner, Dansk Kirkebelysning vedr. hjælp til fremme af energibesparelser på belysning i kirker. Hvordan får vi dette distribueret?</p> <p><i>Vedlægges som bilag 8</i></p>	<p>Hvis vi skal arbejde videre, kan de spørges til priser mv</p> <p>Ole oplyste, at provstiet ikke fandt firmaet interessant. De kan ikke noget, som lokale ikke kan.</p> <p>Thomas henviste til provstesynet hver 4. år, hvor der er en ekspert med rundt, og hvor der kan lægges en klimascreening ind.</p> <p>Ole: Der er syn af menighedsrådet hvert år, og kan det grønne tænkes ind her også. Har Grøn Kirke noget at byde ind med her?</p> <p>Arne bemærkede, at en arkitekt som kirkeværge er udbytterigt.</p> <p>Kan der laves et langtidshjul på sigt?</p>
16.	Eventuelt	
17.	Fastsættelse af dato for møder i resten af 2021	Næste møde: 21. april 2021 kl 16 og 24. juni 2021 kl 16

Som referent:
Bodil Abildgaard